सम्बुद्ध्यन्तगोत्रनामादेश्यपर्यकम् अमुकगोत्र ! यजमानस्य पितरमुकशर्मन्नवनेनिक्ष्वेति रेखायामूलमध्याग्रप्रदेशेषु दक्षिणसंस्थमवनेजनं कार्यम् । अग्रेण देवानां क्षेमः कनिष्ठिकाप्रदेशेन मनुष्याणाम्, उद्धरणं परिवेषणापरपर्यायम् अङ्गुष्ठप्रदेशिन्योरन्तरालमेव पितॄणां परिशिष्यते अत इदमाह अपसव्यमिति" कर्कः। "अवनेज्य पूर्ववद्दीर्विं विक्षंस्य नमो व इत्यञ्जलिं करोति" कात्या० श्रौ० १५। निजेः गुणार्थकस्य णिचि अवनेजयतीति । अवनेज्येति प्रयोग इति बोध्यम्। शोधनपरत्वे नेनिज्यादिति अवनेजने च न तन्त्रता यथाह छन्दोगप० "अर्घ्ये ऽन्वयोदके चैव पिण्डदानेऽवनेजने । तन्त्रस्य विनिवृत्तिः स्यात् स्वधावाचन एव च" अवनेजनशब्दे ४२९ पृ० कृत्य प्रदीपोक्तं माहपक्षीयावनेजनविधानं छन्दोगेतरविषयम् अन्यवेदिनामाभ्युदयिकादिविषयञ्चेति बोध्यम् ।

निर्+निःशेषेण क्षालनेन शोधने "पात्राणि निर्णेनिक्तानि" शत० ब्रा० १।३।१।२ "पात्राणि निर्णेनिक्ते" तैत्ति० ब्रा० । "अदृष्टमद्भिर्निर्णिक्तं यच्च वाचा प्रशस्यते" मनुः "तोयनिर्णिक्तपाणिः" रघुः "तेषामपेतदुष्टानां निर्णिक्तानां शुभात्मनाम्" भा० आ० २७१ अ० ।

णिद् सन्निधाने अक० निन्दने सक० भ्वा० उभ० सेट् । नेदति-ते प्रणेदति-ते। अनेदीत् अनेदिष्ट निनेद निनिदे ।

णिद् कुत्सने भ्वा० पर० सक० सेट् इदित् । निन्दति प्रणिन्दति अनिन्दीत् । क्षत्तु वा णत्वमिति पाणिनिः । सर्वत्र वा णत्वम् सम्प्र०

"निनिन्द रूपं हृदयेन पार्वती" कुमा०। "निन्दन्नसत्र वामर्थ्यम्" गीता । "अनिन्द्रं निन्दते यो हि" भा० व० २५२ अ० । आर्षसङ् । "न निन्दा निन्द्रं निन्दति किन्तु विधेयं स्तौति" मीमांसा ।

णिल दुर्बोधे तुदा० पर० सक० सेट् । निलति प्रणिलति । अनेलीत् निनेल ।

णिव सेके भ्वा० पर० सक० सेट् । इदित् । निन्वति । अनिन्वीत् । निनिन्व । [अनेशीत् निनेश ।

णिश समाधौ भ्वा० पर० सक० सेट् । नेशति प्रणेशति

णिष सेके भ्वा० पर० सक० सेट् । नेषति प्रणेषति अणेषीत् । निनेष ।

णिस चुम्बने चुरा० आत्म० सक० सेट् इदित् । निंसते प्रणिंसते अनिंसिष्ट निनिंसे । क्षत्तु वा णत्वमिति पाणिनिः । सर्वत्र वा णत्वम् सम्प्र० । निंसते दन्तच्छदं न च." भट्टिः ।

"अभि स्तुचः क्रमते दक्षिणादृत्ये या अस्य धाम प्रथमं ह निंसते" ऋ० १।१४४।१ "अभि स्वरन्ति बहवो मनीषिणो राजानमस्य भुवनस्य निंसते" ९।८५।१

णी प्रापणे भ्वा० उभ० द्विक० अनिट् । नयति प्रणयति अनैषीत् । प्रधाने कर्मणि लादयः। अजा ग्रामं नीयते । अनेष्ट निनाय निनयिथ निनेथ निन्ये नेता न्येष्यति ते नेतव्यः । नेयः नीतः नीतिः नीत्वा विनीय ।

"सर्वाञ्लोकान्नयामि वः सदा । इजिनात्तारयिष्यामि" भा० आ० ६०५२ श्लो० "गमनाय मतिं चक्रे तार्क्ष्यैनं निन्युरङ्गनाः" रामा० बा० ९ अ० । "नयिष्यामि च वाहिनीम्" रामा० ५।९१ अ० । आर्षं इट् । "दैवेन जिजयस्यार्थः स नीतोऽपि विपद्यते" भा० वि० २० अ० । यापने च "निनाय सात्यर्थहिमोत्किरानिलाः । सहस्र रात्रीरुदवासततपराः" कुमा० ।

सम्माननं आत्म० "शास्त्रे नयते शास्त्रस्थं सिद्धान्तं शिष्येभ्यः प्रापयतीत्यर्थः तेन च सम्माननं फलितम्" सि० कौ० ज्ञाने निश्चये आत्म० । "तत्त्वं नयते निश्चिनोति" सि० कौ० अति+अतिक्रम्य नयने । "न स्वर्गं लोकमतिनयेत्" छा० उ० वि+अति अपवाहने सक० । "व्यतिनीय कालमुपसदां चतुर्थम्" आश्वा० श्रौ० १२।८।३५। "व्यतिनीय अपोह्य" नारा० अनु+स्वाभीष्टप्रवेशनाय सान्त्ववाक्यादिप्रयोगे सक० । "भवतोऽनुनयाम्येवं पुरुराज्येऽभिषिच्यताम्" भा० आ० ८४ अ० । "प्रणिपातेन सान्त्वेन दानेन च महायशाः । ऋत्विजोऽनुनयामास" भा० आ० २२३ अ० । आर्षं आसुः । "अनुनीता त्वमस्माभिश्चिरं सान्त्वेन मैथिलि !" रामा० सु० २५ अ० ।

अप+अपहरणे अन्यत्रनयने "यत्र संसृष्टाः पार्थमपनिन्यूरथाजिरात्" भा० आ० ५३० श्लो० ।

अभि+२९२ पृ० अभिनयशब्दोक्तार्थे सक० । "गीतानि रम्याणि जगुः प्रहृष्टा कान्ताभिनीतानि मनोहराणि" हरि० ८४४८ अ० । "तदुक्तमभिनीयाभियुक्तैः" वेदा० सा० आभिमुख्येन नयने च । "दृष्ट्वा शरं ज्यामभिनीयमानम्" भा० व० ७६९ श्लो० । प्रधाने कर्मणि यानच् ।

अव+अधोनयने । "मन्त्रे सम्पातमवनयेत्" छा० उ० । "द्रवोघे अत्रिमवनीतमुद्भिन्दथुः" ऋ० १।११६।८ ।

आ+दूरस्थस्यान्तिकप्रापणे । "दूरादिन्द्रमनयच्छा सुतेन" ऋ० ७।२९।२ "रथमन्वानयत्तस्मै सुपर्णोच्छ्रितकेतनम्" भा० द्रो० १४७ अ० । "पुत्रीयता तेन वराङ्गनाभिरामायि विद्वान्